

PROSTMYRAN

EN LÄRPLATS I VÅTMARK

Tilda Elveskog & Mira Åhlén

Självständigt arbete i landskapsarkitektur • 30 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Landskapsarkitekturprogrammet - Uppsala
Uppsala 2025

PROSTMYRAN. En lärplats i våtmark
PROSTMYRAN. A learning site in wetland environment

© Tilda Elveskog & Mira Åhlén

Handledare: Andrew Butler, SLU, Institutionen för stad och land
Bitr. handledare: Maria Wisselgren, SLU, Institutionen för stad och land
Examinator: Marcus Hedblom, SLU, Institutionen för stad och land
Bitr. examinator: Anna Robling, SLU, Institutionen för stad och land
Omfattning: 30 hp
Nivå och fördjupning: Avancerad nivå, A2E
Kurstitel: Självständigt arbete i landskapsarkitektur, A2E - landskapsarkitekturprogrammet - Uppsala
Kurskod: EX0860
Program/utbildning: Landskapsarkitekturprogrammet - Uppsala
Kursansvarig inst.: Institutionen för stad och land
Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2025
Omslagsbilder: Mira Åhlén & Tilda Elveskog
Upphovsrätt: Fotografier och illustrationer är tagna och skapade av författarna om inget annat anges.
Alla fotografier används med upphovspersonens tillstånd.
Originalformat: Kappa: A3, Plansch: A1
Uppsatsformat: Kappa & planscher (alternativ c)
Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>
Nyckelord: lärmiljö, lärplats, våtmark, gestaltning, naturvägledning, landskapsarkitektur

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för stad och land
Avdelningen för landskapsarkitektur

SAMMANFATTNING

I ett samhälle där klimatförändringar är en faktor som påverkar alla människor är det viktigt att kunskap om naturen och hur vi kan hantera klimatförändringarna når alla invånare. Naturen har stor förmåga att genom naturliga processer anpassa sig till förändringar, men vi människor måste göra skillnad också. Genom att kommunicera naturens egenskaper och lösningar kan vi använda oss av dem för att hantera nuvarande och framtida samhällsproblem. Som en konsekvens av den nya kunskapen finns också möjligheten att frambringa en mer miljömedveten befolkning.

En organisation som arbetar med detta är Biosfärområde Nedre Dalälven, som hösten 2025 ska anlägga en lärmiljö på Prostmyran i Hedemora kommun. Platsen är en restaurerad våtmark, belägen i Hedemora centralort, som också kommer fungera som dagvattendamm med närhet till flera olika skolverksamheter samt bostadsområden. Dessa faktorer skapar stor potential att locka både skolverksamhet och allmänhet att besöka Prostmyran i lärande- och rekreationssyfte.

Förslaget i detta arbete ämnar svara på frågan hur Prostmyran kan gestaltas för att stödja pedagogisk verksamhet i utemiljö, och även göra det möjligt för individuella besökare att ta del av information om platsen. För att skapa detta har naturvägledning tillsammans med referensprojekt fungerat som inspiration i arbetet och därför undersöks också frågan huruvida naturvägledning kan fungera som stöd för landskapsarkitekter i gestaltningen av en lärplats, i detta fall avgränsat till Prostmyran.

Gestaltningen bygger delvis på metoder och verktyg hämtade ur naturvägledning och utgår ifrån platsens nuvarande kvaliteter för att skapa en naturnära upplevelse med naturlig karaktär. Resultatet vittnar om att naturvägledning har haft inverkan på förslagets slutliga utformning och kan fungera som stöd för landskapsarkitekter. Prostmyran blir en plats för rekreation men framförallt för lärande, där interaktiva element ger möjlighet att utforska platsens kvaliteter och skapa en relation till naturen, vilket förhoppningsvis kan leda till en mer miljömedveten lokalbefolkning. Förhoppningen är också att arbetet kan fungera som inspiration för liknande projekt i framtiden.

ABSTRACT

Climate change affects all people in our society, and it's important that we acknowledge this fact. By communicating nature's natural solutions, we can use the knowledge to solve our own societal problems and create a more environmentally aware population.

One organization that works according to this is Biosfärområde Nedre Dalälven which in the fall of 2025 will establish a learning site at Prostmyran in Hedemora city. The site is a restored wetland located in close proximity to several schools, residential areas, as well as the central station. This creates the possibility to attract both schools and the general public to visit Prostmyran, both for educational and recreational purposes.

The proposal aims to answer the question of how Prostmyran can be designed to support educational activities in an outdoor setting, while also making it accessible to individual visitors. Reference projects as well as nature interpretation have been great resources of inspiration throughout the project. Therefore, we also aim to examine the question as to whether nature interpretation can support landscape architects when designing educational sites - in this case limited to the location of Prostmyran.

The design is partly based on methods and tools derived from nature interpretation and builds on the site's current qualities to create a nature-based experience with a naturalistic character. The result shows that using nature interpretation as a source of inspiration can be beneficial to support landscape architects when working with educational sites. In the final proposal Prostmyran is a place for recreation but above all for learning. Elements that support interaction with nature as well as pedagogical features provide the opportunity to strengthen the visitor's connection to nature and their environmental awareness.

FÖRORD

Denna kappa är ett komplement till de fem A1-planscher som presenterar gestaltningsförslaget och de två delarna ska läsas tillsammans. Arbetet är producerat av Mira Åhlén och Tilda Elveskog, och samtliga delar i förslaget är diskuterade och framställda genom samarbete mellan författarna.

Att arbeta med förslaget har varit både spännande och utmanande eftersom vi tillsammans fått möjlighet att gestalta något som kommer att fungera som grund till ett verkligt projekt. Det har lett till reflektioner kring vår utbildning och roll som landskapsarkitekter, såväl som lärt oss mycket om yrkesöverskridande samarbeten och lyckan i att få vara del av en engagerad projektgrupp.

TACK

Genomgående under detta examensarbete har vi haft givande diskussioner med flera personer som generöst bidragit med expertis och idéer som stöttat vårt arbete. Vi vill rikta ett tack till vår handledare Andrew Butler som med kloka tankar uppmuntrat och stöttat oss genom hela arbetet. Tack till biträdande handledare Maria Wisselgren, som med sin inspirerande energi under handledning bollat idéer kring gestaltningen. Tack till projektgruppen på Biosfärområde Nedre Dalälven och Hedemora kommun som visat stort intresse och engagemang för vårt examensarbete och med entusiasm inkluderat oss i projektet; Elias Regelin, Magnus Pamp, Peter Sennblad. Tack också till Per Bengtsson och Stina Lindblad som delat med sig av sin kunskap om naturvägledning och utomhuspedagogik. Slutligen vill vi tacka våra examinatorer Marcus Hedblom och Anna Robling samt våra studentopponenter som med skarp blick på förslaget bidragit med värdefulla kommentarer under examensarbetets sista fas.

INNEHÅLL

INTRODUKTION _____	6
VÅRT UPPDRAG _____	7
SYFTE	7
FRÅGESTÄLLNINGAR.....	7
KONCEPT.....	7
AVGRÄNSNING.....	8
ARBETSPROCESS _____	9
PLATSBESÖK.....	10
WORKSHOPS.....	11
GESTALTNINGSPROCESS	11
GESTALTNINGENS UTFORMNING _____	12
LÄRSTOPP	12
VÄDERSKYDDET.....	12
TRAPPAN	14
SPÄNGER	14
BRYGGOR.....	16
SLÄNTPROFILER.....	16
MATERIAL.....	17
VEGETATION.....	17
UTMANINGAR I ARBETSPROCESSEN _____	18
ATT GESTALTA MED NATURVÄGLEDNING _____	19
REFERENSLISTA_____	20
LITTERATUR.....	20
REFERENSPROJEKT	20
FIGURFÖRTECKNING	20
BILAGA 1 _____	21

INTRODUKTION

I nyheterna har det på senare tid allt oftare rapporterats om människans ökade påverkan på jorden och dess ekosystem. Följden av denna utveckling blir att habitat förändras och växter, djur och människor får allt svårare att anpassa sig. Den största effekten av klimatförändringarna kan ses i haven och faktum är att två till sju procent av havens naturliga lösningar att motverka koldioxidutsläpp förstörs årligen (Naturskyddsföreningen 2021). Hela jordens system hänger ihop, från små vattendrag till stora hav, och för att lyckas vända den onda spiral vi försatt oss i är det viktigt att jobba med förändringar på alla plan - globalt, regionalt och lokalt.

För att göra skillnad krävs kunskap. En utbildad befolkning med kunskap om, och förståelse för, hur människan påverkar klimatet är essentiellt för att beteendeförändringar med hänsyn till klimatet ska kunna genomföras. Naturen och klimatet ligger till grund för samhällets alla funktioner och är en förutsättning för oss människor (Naturvårdsverket u.å.), något individen måste vara medveten om. Det är också med hjälp av naturliga lösningar som vi har potential att lösa de utmaningar vi står inför och nå en hållbar framtid. Exempelvis utgör våtmarkerna ett otroligt viktigt habitat för många arter och bidrar med flera viktiga ekosystemtjänster som kan begränsa klimatförändringarna (Naturvårdsverket 2024).

FN:s handlingsplan Agenda 2030 är ett initiativ på global nivå som jobbar för hållbar utveckling. Utöver miljömässiga mål behandlar handlingsplanen även sociala och ekonomiska dimensioner. I Agenda 2030 finns flera delmål som, för att hantera klimatförändringarna, behandlar ökad kunskap och förståelse hos allmänheten. Exempel på detta är delmål 13.3 - öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar och delmål 4.7 - utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap. Ett annat delmål med relevans till detta arbete är delmål 12.8 - öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar som innebär att "Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar i harmoni med naturen" (UNDP Sverige 2015).

I enlighet med Agenda 2030 har programmet "The man and the biosphere" inletts via UNESCO, där målet är att utveckla relationer mellan människan och hennes omgivning samt bidra till hållbar utveckling. Sedan 1971 har biosfärområden

utsetts över hela världen, och idag är de 759 stycken (UNESCO 2024). Ett av dem är Biosfärområde Nedre Dalälven (BND), som sträcker sig längs den 52 mil långa Dalälven i mellersta Sverige. Sedan 2023 har BND varit inblandade i projektet Supported By Nature - ett internationellt samarbetsprojekt initierat av EU-programmet Interreg Baltic Sea (2021) som inkluderar biosfärområden i sex av länderna kring Östersjön. Initiativet är ett pilotprojekt som syftar till att skapa minst 17 lärplatser i utomhusmiljö kring Östersjön, utifrån lokala förutsättningar och med fokus på våtmarker, kustvattenhabitat och restaurering av vattendrag. Målet är att öka förståelsen för naturbaserade lösningar, såsom våtmarker, och hur de bidrar till bättre miljöförhållanden kring Östersjön. Förhoppningen är att inspirera till samverkan mellan lokala myndigheter, lärosäten och allmänheten genom att skapa modellområden för hållbar utveckling i form av lärmiljöer utomhus. Dessa ska möjliggöra interaktivt lärande som berör relationen mellan människa och natur, vilket i förlängningen förväntas leda till ökad kunskap och en mer effektiv förvaltning av våra hav och vattendrag. Studier visar att människor har lättare att ta till sig information och lära sig utomhus, eftersom det där är enklare att koppla teoretiska kunskaper till reella företeelser i omgivningen (Boverket 2015). Att använda sig av utomhuspedagogik ger utöver förbättrad inlärningsförmåga också positiva effekter för barns hälsa samt deras sociala och personliga utveckling (Faskunger et al. 2018).

Figur 1. Figuren visar organisationen BND i ett större sammanhang samt hur vårt examensarbete relaterar till deras projekt.

BND har inom projektet valt att utforma en lärplats i Hedemora kommun, där en utdikad myr, Prostmyran, ska restaureras och gestaltas i syfte att fungera som lärmiljö. Ett sätt att förmedla kunskap på en allmän plats, såsom Prostmyran, är genom naturvägledning. Konceptet innebär enligt Ham (2018) att man på olika sätt hjälper besökare att inhämta information genom att låta dem uppleva platsen och stimuleras till eget tänkande, vilket i sin tur kan leda till att en djupare relation till ämnet skapas. I boken Naturvägledning i Norden (Sandberg 2019) beskrivs naturvägledning ofta sträva efter idén om "att göra skillnad". Den direkta upplevelsen med naturen är enligt Sandberg den viktigaste aspekten i naturvägledningen. Vidare beskrivs ytterligare aspekter som är viktiga när man planerar med naturvägledning;

- Hur vi använder landskapet som upplevelse- och lärandeum
- Vad vi själva som naturvägledare vill och kan uppnå i mötet med besökaren
- Vår relation till dem vi möter och deras perspektiv

Naturvägledning kan ske på olika vis beroende på vem som planerar den, men vanligt förekommande syften är "att bidra till ökad kunskap om naturen, förståelse för vad som händer i den och hur människan påverkar den", samt "att bidra till engagemang och påverka attityder och beteenden" (ibid.).

Ham (2018) förklarar att tematik är ett viktigt grepp inom naturvägledning eftersom ett starkt tema gör informationen mer lättillgänglig. Slutprodukten med detta tillvägagångssätt beskrivs vara att "deltagarna utvecklar en positiv attityd till de företeelser som tas upp", vilket relaterar till ett av de mål som Sandberg (2019) lägger fram; "främja en samhällsutveckling i större harmoni med naturen och naturresurserna". Dessa målbilder är essentiella när det övergripande syftet är att kunskapen ska leda till mer klimatmedvetna medborgare.

Naturvägledning och utomhuspedagogik kan alltså vara ett sätt att på lokal nivå arbeta med de övergripande mål som omnämns i Agenda 2030. Från vår sida är förhoppningen med att använda dessa verktyg på Prostmyran och i samarbete med BND att skapa en gestaltning som bidrar till en mer miljömedveten befolkning med förståelse och känsla för naturen.

VÅRT UPPDRAG

SYFTE

Syftet med arbetet är att utforma ett gestaltungsförslag som gör det möjligt att uppleva en mindre våtmark, Prostmyran, på nära håll och som innefattar element som stödjer utomhuspedagogik och interaktivt lärande. Detta ämnar bidra till intresse och ökad kunskap om relationen mellan besökare och natur. För att uppnå en platsanpassad gestaltning som bidrar till interaktivt lärande används aspekter ur naturvägledning. Avsikten är att skapa en naturlig utformning, vilket i denna kontext definieras av platsens nuvarande karaktär och identitet som våtmark.

Gestaltningen appliceras på Prostmyran, där förutsättningar för att uppleva våtmarkens funktioner på nära håll finns, och på grund av det tätortsnära läget är platsen lättillgänglig för de två huvudsakliga målgrupperna; skolverksamhet och allmänhet. Med hjälp av gestaltungsförslaget är förhoppningen att utveckla en miljömedvetenhet och ökat engagemang hos enskilda individer som tack vare bredare kunskap har större möjlighet att förstå och hantera kommande klimatförändringar.

Med önskan om att inspirera riktar sig arbetet framförallt till projektgruppen på BND samt yrkesverksamma landskapsarkitekter, men är också skrivet för att passa för allmänheten att ta del av.

FRÅGESTÄLLNINGAR

Hur kan Prostmyran gestaltas för att stödja utomhuspedagogik som uppmuntrar till lärande om människans förhållande till naturen och vattnet för att i längden skapa en mer miljömedveten befolkning?

Hur kan vi i vårt arbete med att skapa en lärplats på Prostmyran använda naturvägledning som stöd i gestaltningen och kan arbetet fungera som exempel för att inspirera andra landskapsarkitekter att använda naturvägledning vid utformning av liknande platser?

KONCEPT

Konceptet grundar sig i naturvägledning, vars syfte är att "väcka en känsla för natur- och kulturmiljöer, genom information men även genom upplevelser" (Naturvårdsverket 2024). Barn och unga i skolorna är en viktig målgrupp för naturvägledning (Sandberg 2019), vilket gör metoden passande att använda i detta arbete. Eftersom platsen är tänkt att användas utan guidning av naturvägledare har vi valt att fokusera på naturvägledningens aspekt "hur vi använder landskapet som upplevelse- och lärandeum". Fokus ligger på den direkta upplevelsen av Prostmyran. Del av konceptet är också att skapa en naturlig och naturnära gestaltning där det naturlika syftar på att estetiken ska anpassas till platsens natur, medan naturnära handlar om att undvika barriärer mellan människa och natur. Genom att arbeta med designprinciper som gör det möjligt att uppleva våtmarken på nära håll och ge pedagoger tillfälle att använda platsen som uteklassrum låter vi element med bakgrund i naturvägledning genomsyra gestaltungsförslaget. Lärstopp utspridda över området erbjuder besökaren kunskap om vattnets väg och egenskaper samt våtmarkens flora och fauna, vilket speglar det tematiska arbetssätt som återfinns inom naturvägledning. Denna typ av interaktion med omgivningen kan skapa en större förståelse och omtanke för miljön.

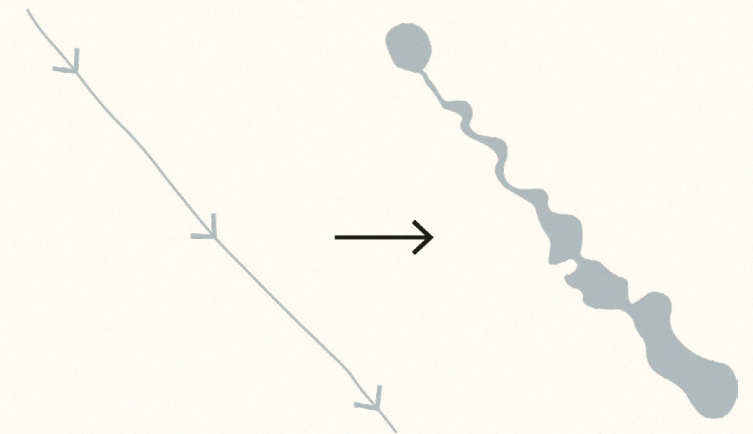
AVGRÄNSNING

I det här examensarbetet ligger fokus enbart på gestaltningen av Prostmyran som lärplats. Det tekniska arbetet kring restaurering och utformning av våtmarkens vattendrag hanteras av Hedemora kommun tillsammans med andra konsulter, och kan ses som en separat del av BND-projektet som vi inte är delaktiga i. Vår del av gestaltningen är planerad att appliceras på platsen när restaureringen är klar. I realiteten sker dock arbetet i de två delarna parallellt, och det underlag som vi baserar gestaltningen på är endast en grov skiss över vattendragets möjliga utformning. Följden blir därmed att det vi producerar snarare kan ses som ett förslag för hur området kan komma att se ut. Förhoppningen är dock att förslaget kan förverkligas med mindre justeringar för att passa den slutgiltiga formen på våtmarken.

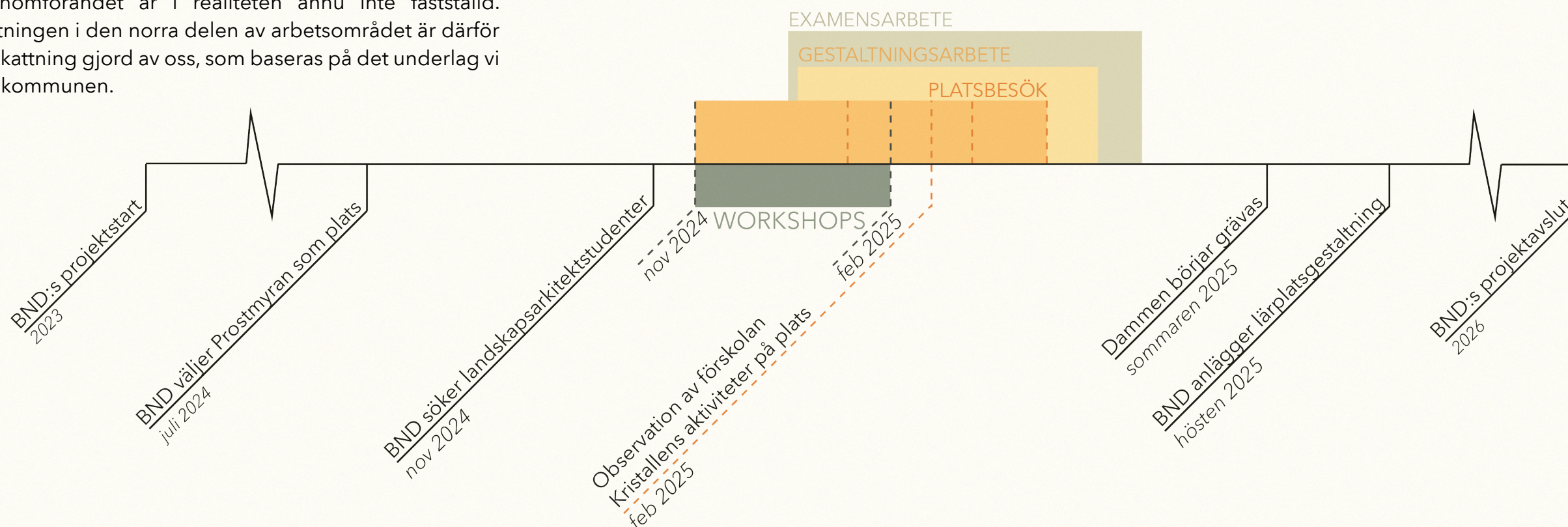
Utöver vattendragets utformning utgår gestaltningen även ifrån ett scenario där andra planerade anläggningsarbeten i relation till Prostmyran redan är genomförda och avslutade. Arbetena i fråga är fotbollsplanen och bilvägen i den norra delen av arbetsområdet. Informationen om dessa har erhållits via en kontaktperson på Hedemora kommun, men tidsplanen och genomförandet är i realiteten ännu inte fastställt. Höjdsättningen i den norra delen av arbetsområdet är därför en uppskattning gjord av oss, som baseras på det underlag vi fått från kommunen.

Gestaltningförslaget är format utifrån ramar i BND:s projekt och kommerförhoppningsvis att realiseras under hösten 2025. Projektet har en begränsad budget, vilket vi varit medvetna om eftersom det varit en återkommande fråga på möten med projektgruppen. Vi har tagit hänsyn till detta i valen och antalet föreslagna element, men har också gjort egna avvägningar där vi prioriterat aspekter som vi anser bidrar till platsens lärandesyfte och estetiska helhet. För att tydliggöra vilka delar av gestaltningen som vi anser är viktigast att implementera för att uppnå syftet med arbetet har vi skapat en prioriteringslista (se plansch). Utifrån den kan BND och kommunen anlägga de olika gestaltningselementen i etapper om budgeten inte räcker till.

Förslaget tar hänsyn till framtida underhåll genom medvetna materialval och utformning samt genom rekommendationer kring vissa delar i förvaltningen. Rekommendationerna berör vegetation men ytterligare skötselåtgärder berörs inte vidare.

Figur 2. Vattendraget är idag ett rakt dike (vänster). Vår gestaltning utgår från Hedemora kommuns skiss över vattendragets utformning efter restaureringen (höger).

Figur 3. Tidslinje över BND-projektet samt vår inblandning i processen.

ARBETSPROCESS

Under arbetets inledande fas sammanställdes litteratur om naturvägledning, utomhuspedagogik, analysmetoder och gestaltningsprocesser. Detta för att ge arbetet riktning och fördjupa våra kunskaper. Referensprojekt har också varit en viktig inspirationskälla i gestaltningsprocessen, då realiserade projekt vittnar om vad som är möjligt och förankrar idéer i verkligheten.

För att uppnå en platsanpassad gestaltning på Prostmyran var det först nödvändigt att lära känna platsen och förstå dess nuvarande funktion i Hedemora samt genom olika analysmetoder bilda en uppfattning av platsens potential. Vi valde att använda en analysmetod utformad av Kevin Lynch i boken *The image of the City* (1964). Den ämnar underlätta för arkitekten att visualisera och förstå det upplevda landskapet i staden utifrån fem olika element: landmärken, noder, gränser, stråk och distrikt. I boken beskrivs landmärken som tydliga, visuella element i landskapet som underlättar orientering i en större kontext, medan noder är strategiska platser där människor samlas, exempelvis en större korsning eller stationer. Gränser är upplevda eller fysiska barriärer mellan olika områden och stråk bildar kanaler som kopplar ihop platser som människor rör sig mellan. Det är ofta från stråken som människor observerar det omkringliggande landskapet. Element som binder samman ett område, genom exempelvis en gemensam karaktär, gör ett område definierbart och Lynch benämner dem då som distrikt.

Landskap kan upplevas och visualiseras på olika sätt beroende på kontext och individ: "Thus an expressway may be a path for the driver, and edge for the pedestrian." (Lynch 1964). Det är därför viktigt att ta hänsyn till att samma område kan upplevas på skilda sätt av olika brukare, även om uppfattningarna ofta överlappar och kompletterar varandra. Då ett mål med arbetet är att flera målgrupper ska känna sig välkomna samt ha möjlighet att lära sig på platsen var det viktigt för oss att ta reda på variationen i människors uppfattning av Prostmyran. Utan att höra befolkningens uppfattning, åsikter och önskemål blir målet att platsanpassa gestaltningen svår att motivera. Det finns flera sätt att undersöka hur individer upplever landskapet. I boken *Experiential Landscape* (Thwaites & Simkins 2007) beskrivs semistrukturerade intervjuer som den effektivaste metoden eftersom det då finns tillfälle att ställa specifika frågor och de svarande har möjlighet att utveckla sina svar. Under denna typ av intervju samarbetar olika aktörer, landskapsarkitekter eller andra experter med allmänheten, vilket bidrar till en djupare landskapsanalys med förankring i lokalbefolkningens erfarenheter.

Utifrån de sammanställda teorierna utfördes fyra platsbesök och en semistrukturerad intervju (se bilaga 1). Vi närvarade också vid två workshoppar arrangerade av BND i samarbete med kommunen. Medborgardialog är ett sätt att engagera människor lokalt, vilket ofta bidrar till ökat förtroende för planerare, samt större förståelse för utvecklingen av platsen i fråga (Boverket 2025). På följande sidor beskrivs mer ingående de moment som sammantaget ligger till grund för vår analys och gestaltningsförslaget.

PLATSBESÖK

I syfte att skapa en mer nyanserad analys och i förlängningen platsanpassa gestaltningen av Prostmyran genomförde vi fyra platsbesök. På grund av att examensarbetet inleddes i januari gjordes alla platsbesök under vinterhalvåret. Några av dem skedde i närvaro av personer som är delaktiga i BND:s projekt, medan andra genomfördes vid separata tillfällen av oss på egen hand. Den spenderade tiden på platsen varierade mellan en och två timmar. Under besöken samlade vi bred information från området, samt hade möjlighet att fritt reflektera över platsens förutsättningar, rumslighet och olika värden, såväl som eventuella utmaningar och potential. Vi hade också möjlighet att prata med människor som passerade Prostmyran vilket förtydligade bilden av Prostmyran som en passage.

Under workshopen i november blev det tydligt att de primära brukarna av platsen idag är förskolan Kristallen som ligger i nära anslutning till Prostmyran. Vi valde därför att göra ytterligare ett platsbesök i februari då vi i dialog med förskolepedagogerna fick tillåtelse att observera barnens rörelsemönster, lek och aktivitet på platsen. Under besöket hade vi möjlighet att ytterligare diskutera vad pedagogerna anser vara viktigt på platsen samt hur de använder den i utbildningssyfte. För att inte inskränka på barnens integritet kommer inga bilder eller citat där barnen medverkar att redovisas i detta arbete, utan informationen användes i syfte att inspirera oss i gestaltungsarbetet och bidrog till vår förståelse för dagsanvändningen av Prostmyran. Observationerna sammanställdes i illustrationer och analyskarta.

Figur 4.

Figur 5.

Figur 6.

Figur 7.

Figur 8.

Figur 9.

Prostmyran i dagsläget. Från övre höger: klätterträd, spår av utomhuspedagogisk aktivitet, pedagogisk slinga, koja, brobygge, vattnet som rinner genom Prostmyrans nuvarande dike.

WORKSHOPS

Vid ett tillfälle under november 2024 respektive februari 2025 närvarade vi vid workshoppar i Hedemora. Då presenterades planerna för projektet och att vi skulle gestalta en lärplats. Målet med workshopparna var att ta del av lokalbefolkningens åsikter och tankar kring platsen idag såväl som angående planerna för Prostmyrans kommande utveckling. Första tillfället var riktat till pedagoger som jobbar på för-, grund- och gymnasieskolor i Hedemora och 26 personer närvarade. Syftet var att ta reda på huruvida, och i så fall på vilket sätt, pedagogerna tillsammans med eleverna använder platsen i utbildningssyfte, samt vilken typ av utveckling de skulle önska på platsen för att i framtiden använda Prostmyran mer. Med denna information kunde frågeställningen om hur Prostmyran kan gestaltas för att stödja utomhuspedagogik undersökas eftersom diskussion med de som berörs och främst kommer att använda platsen i utbildningssyfte är en relevant faktor i frågan.

En närvarande utomhuspedagog höll en inspirationsföreläsning riktad till pedagogerna som sedan lyfte önskemål såsom uteklassrum, toalett, tillgängliga vägar, fler sittplatser, amfiteater och bryggor för håvning och fick under workshoppen markera i en karta var de tycker att dessa kan placeras. Det framkom också en oro kring säkerhet i relation till vatten och att upprustningen eventuellt kan leda till "stök". Vi har i gestaltningsförslaget tagit hänsyn till önskemål och orosmoment. Vissa av de önskade elementen har implementerats på olika sätt, men har utifrån vår kompetens avgjort vilka element som är relevanta för syftet och placerat dem i förhållande till varandra utifrån platsens förutsättningar. Oron kring säkerhet har lyfts genom applicering av olika släntprinciper som kan appliceras för en säkrare vistelse kring vattendraget. Under hela workshoppen visade deltagarna ett stort engagemang och deras vilja att använda platsen i framtida undervisning blev en drivande kraft för oss i att gestalta för att stödja utomhuspedagogik.

Till den andra workshoppen bjöds boende i närområdet in för att dela med sig av sin relation till platsen, hur de upplever att den används generellt och vad de ser för framtida potential. Denna gång närvarade 13 personer, varav tre var boende i Prostmyrans närområde. Under mötet var intentionen att hålla en semistrukturerad gruppintervju med frågor utformade utifrån Thwaites & Simkins (2007) ramverk. Detta för att bilda en bredare uppfattning av platsens användning som den ser ut idag (se bilaga 1). Trots att det var få personer som närvarade genomfördes intervjun vilket gav en något mer nyanserad bild av platsen. De huvudsakliga punkterna som kom fram var att platsen saknar tydligt syfte och entréer. Den skrala uppslutningen kan tolkas som att intresset för Prostmyrans inte är så stort, vilket förstärkte vår analys av att området endast fungerar som passage och att det krävs en ny utformning av platsen för att locka allmänheten att besöka den.

Den analys som presenteras i planschen är gjord utifrån vår uppfattning av informationen vi mottog muntligt samt genom observationer på platsen av respektive målgrupp.

GESTALTNINGSPROCESS

Analys tillsammans med litteraturstudier har legat till grund vid skissandet och till sist den slutgiltiga gestaltningen. Detta har inte varit en linjär process, utan har skett fortlöpande under hela arbetets gång. I boken *Att skapa det tänkta - en bok för arkitekturintresserade* (2016) beskriver författaren Krupinska gestaltningsprocessen som "analys genom syntes" vilket kan liknas vid vår process som har pendlat mycket mellan att producera material, undersöka och lära.

Vi har löpande fört dialog med personer som är inblandade i BND:s projekt, däribland utomhuspedagoger, forskare inom naturvägledning, våtmarksexperter och projektledare. Mötena har lett till diskussioner kring gestaltning och idéer, vilket har gett vägledning och inspiration i vår gestaltningsprocess. Det har även bidragit till en mer nyanserad bild av platsen och vilka olika värden som kan inkluderas för att främja utomhuspedagogik. Frågor om hur vi har utformat vår gestaltning och varför vi tagit vissa beslut har också guidat oss i vad som behöver förtydligas för att nå fram med vårt budskap. För att få större inblick och bredare förståelse för hur naturvägledning kan appliceras på en plats har samtal och informationsutbyte med naturvägledare och utomhuspedagoger varit givande. Kunskapen har bidragit till förankring av våra gestaltningsbeslut i förhållande till frågeställningen om hur naturvägledning kan användas som stöd i gestaltningen samt hur olika målgrupper i praktiken kan uppmuntras att lära sig på Prostmyran.

Figur 10. Principskiss över gestaltningsprocessen.

GESTALTNINGENS UTFORMNING

På följande sidor presenteras gestaltningens utformning samt de funktioner och element som införs på platsen. För placering av de olika elementen, se illustrationsplan i planschererna.

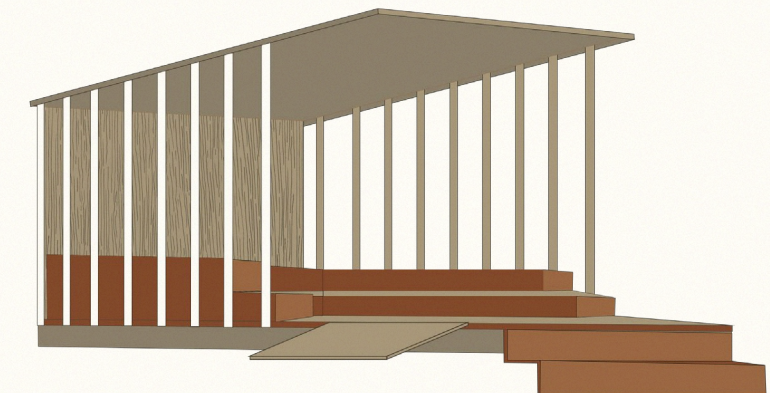
LÄRSTOPP

I enlighet med hur naturvägledning arbetar med tematik bildar flera av gestaltningselementen sammantaget tillfälle för människor att ta sig närmare naturen för att upptäcka och känna med alla sinnen, där information som förmedlas följer ett eller flera teman. Vi har valt ut fyra huvudplatser på området där information ska kommuniceras. Dessa fyra lärostopp tillsammans med ytterligare information utspridd över området skapar en självguidad led där besökaren på egen hand kan utforska kunskap som berör vattnets väg genom landskapet. Målet är att besökaren får lättillgänglig information vid passage genom området och sedan lockas till att hitta flera lärostopp för att få ytterligare kunskap. På detta vis förväntas större delar av området nyttjas gentemot vad som konstaterades i den inledande analysen. I planschen presenteras vår idé om vad som ska kommuniceras på lärostoppen, men själva sammanställningen och skapandet av det överläts till BND och kommunen på grund av tidsramen för vårt arbete. Inspirationen för det tematiska lärandet är hämtad från litteratur om naturvägledning samt från reella exempel som Tyresta Nationalpark och Gottsunda dagvattenpark i Uppsala. Placeringen av lärostopp har skett i diskussion med naturvägledare.

VÄDERSKYDDET

För att underlätta vistelse och pedagogisk verksamhet på platsen oavsett väder har vi adderat ett väderskydd där en hel skolklass får rum att samlas under tak. Eftersom det är viktigt att kunna samlas i större grupper har väderskyddet dimensionerats för att rymma 30 personer bekvämt. Under taket finns bänkar utformade som en sittrappa. Den nedre bänken har ett uppfällbart lock med lås och fungerar som förvaringslåda för håvutrustning. I ett första skede placerades väderskyddet vid håvbryggan för att samling, håvning och undervisning skulle kunna ske på samma plats. Under processen blev det dock tydligt att konstruktionen skulle lägga alltför stor belastning på det tjocka torvlagret i dalen och det placerades istället i en svacka i östra slänten där markmaterialet är mer stabilt. Den nya placeringen är fortfarande nära håvbryggan och en ny väg anläggs upp i slänten för att göra sträckan mellan håvbrygga och väderskydd lättillgänglig.

Väderskyddet byggs i trä, med en tät vägg upp mot slänten och vårdcentralen. Två väggar utformas med glest uppsatta brädor för att skapa insyn till skyddet, vilket bidrar till en trygghetskänsla då man på håll kan se om någon befinner sig där. Mot vattendraget saknar skyddet vägg och öppnar istället upp för att tillsammans med det lutande taket erbjuda breda utblickar så att den naturnära känslan inte går förlorad när man befinner sig inuti. Detta påminner om hur Team Sea utformade sitt vindskydd under arkitektlägret Arknat år 2017 (se figur 14). Exteriören byggs av plank med barken kvar, och träslaget ska vara av samma art som befintliga träd på platsen för att skyddet bättre ska smälta in i omgivningen. I Hässleholms kommun vid Vindsjön finns flertalet vindskydd med denna typ av fasad, designade av arkitekten Karin Hvid Rydell, som vi inspirerades av (se figur 15).

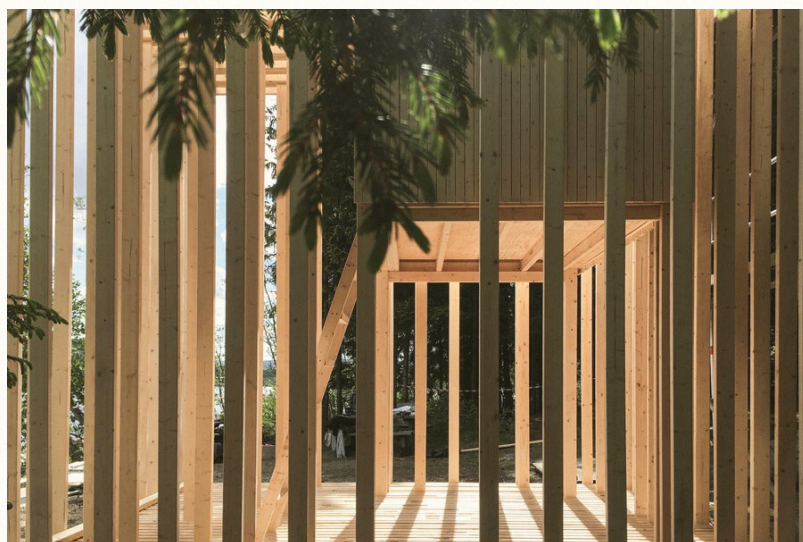
Figur 11. Väderskyddet utformat efter inspiration från referensprojekt (se följande sida).

Figur 12. Informationsskylt i Gottsunda Dagvattenpark. Här informeras besökaren om groddjur. Foto: Viktoria Sundberg.

Figur 13. Informationsskylt från Gottsunda Dagvattenpark. Precis som i Prostmyran finns ett utlopp för vattnet. Foto: Viktoria Sundberg.

Figur 14. Vindskydd Motte från ARKNAT 2017.

Figur 15. Vindskydd Birk & Ronja, Hässleholm. Foto: Karin Hvid Rydell.

Figur 16. Prostmyran idag, väderskyddet placeras i slänten bland de befintliga björkarna.

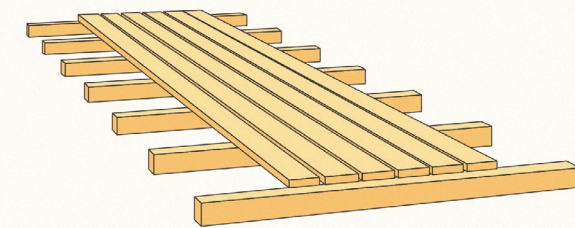
TRAPPAN

Utformningen av trappan är dimensionerad efter släntlutning och höjder. För att bilda en uppfattning om hur det skulle kunna komma att se ut i den tätbevuxna slänten använde vi oss av trappan vid Kvarnbofallet i Uppsala som referens (se figur 18). Den branta lutningen i slänten kräver en lång trappa, men för att den inte ska kännas alltför brant har vi valt att utforma relativt låga trappsteg. För att garantera att trappan är bekväm att gå i användes trappformeln för att räkna ut relevant stegdjup och -höjd. Följden blev ett stegdjup på 37 cm och höjden 15 cm. Längs trappan skapas ett större vilplan med sittmöjlighet. Trappan skapar en ny entré och tydliggör Prostmyran som en målpunkt i orten och förhoppningen är att det ska leda till att fler tar sig ner till Prostmyran och vistas där, även utan intentionen att ta sig till någon annan målpunkt. Trappan gör det dock möjligt för boende och allmänhet på den västra sidan att lätt passera området på väg till exempelvis Vårdcentralen, förskolan Kristallen eller skolor på den östra sidan, som är målpunkter i området. Utöver syftet att bilda en ny entré från mitten beror placeringen av trappan också på att kommunen äger en allmänning där som möjliggör för besökare att passera villorna som annars utgör ett hinder för passage. Förhoppningen är att tillägget kommer leda till att fler personer besöker området och kan ta del av platsens värden.

SPÄNGER

Närmare vattendraget är de föreslagna gångvägarna utformade som spänger. Det beror bland annat på att markmaterialet består av ett tjockt torvlager som anses geotekniskt instabilt. Med hjälp av spänger är det möjligt att ta sig runt i området med närhet till vattnet, trots den sankta marken som försvårar anläggning av andra typer av vägar. I dagsläget är området svårtillgängligt och analysen visar att de många upplevda eller fysiska barriärerna på platsen hindrar besökare från att vandra runt i området och närma sig vattnet. Genom att anlägga spänger bryts den barriär som den sankta och vegetationstäta marken skapar och området blir mer tillgängligt. Tack vare spängernas konstruktion (se figur 17), med tvärgående grundregel som sprider vikten över en större yta och på så vis stabiliserar den, kan en större del av Prostmyran tillgängliggöras.

Spängernas estetik är även starkt associerad med våtmarkslandskap, vilket förstärker Prostmyrans identitet som våtmark. Som inspiration för spängernas konstruktion används bland annat Store Mosse nationalpark, belägen i Hillerstorp i Småland, samt dokumentet *Friluftsanordningar – en vägledning för planering och förvaltning* (Naturvårdsverket 2007). I enlighet med Naturvårdsverkets vägledning finns mötes- och rastplatser längs med spången, som förenklar möten när besökare går från olika håll på spången. Det finns flera varianter av spänger i båda ovan nämnda referenser men eftersom torvlagret uppskattas vara över 10 meter tjockt utesluts metoden pålning då det är kostsamt och troligen inte får tillräckligt fäste i torven för att garantera stabilitet. Därmed är konstruktionen med tvärgående grundregel det alternativ som bäst lämpar sig utifrån förutsättningarna, trots att den kommer ligga direkt mot våtmarken. Eftersom vattennivån kommer att regleras kan marken hållas relativt torr under stora delar av året vilket gör att spången kräver mindre underhåll. Denna typ av konstruktion kan också enkelt tas bort, bytas ut eller omplaceras utan att det påverkar marken i högre grad.

Figur 17. Spången är konstruerad med tvärgående grundregel likt de som finns på Store Mosse nationalpark.

Figur 18. Trappa vid Kvarnbofallet i Uppsala.

Figur 19. Spång av Cortenstål i Ulleråker, Uppsala.

Figur 20. Trappa i cortenstål, Remiseparken, Köpenhamn.
Foto: Lisa Wikström.

BRYGGOR

Isyfte att möjliggöra vattennära lek och pedagogisk verksamhet innehåller gestaltungsförslaget ett flertal bryggor. Den största bryggan är placerad i mitten av området och är anpassad för att besökare ska kunna håva efter vattenlevande organismer. Genom att göra det kan besökaren få större förståelse för den biologiska mångfald som återfinns i våtmarker och med inslag av information utformad enligt naturvägledningens principer kan det ge goda kunskaper om djurlivet. Eftersom det är fördelaktigt att håva där vattnet inte är särskilt djupt, då många organismer lever i vattenbrynet, sträcker sig bryggan längs kanten av vattendraget.

I väderskyddets förvaringslåda har skolverksamheterna möjlighet att låsa in redskap såsom håvar, hinkar och luppar, vilket förenklar genomförandet av pedagogisk verksamhet på platsen då de slipper bära med sig utrustning från skolan. Samma aktiviteter kan utföras från den lilla håvbryggan som från den stora. På bryggorna i den södra delen av dammen ligger fokus däremot på rekreation och vila, något som efterfrågades av de närboende vid workshopen, då det i dagsläget inte finns några större möjligheter att stanna på området.

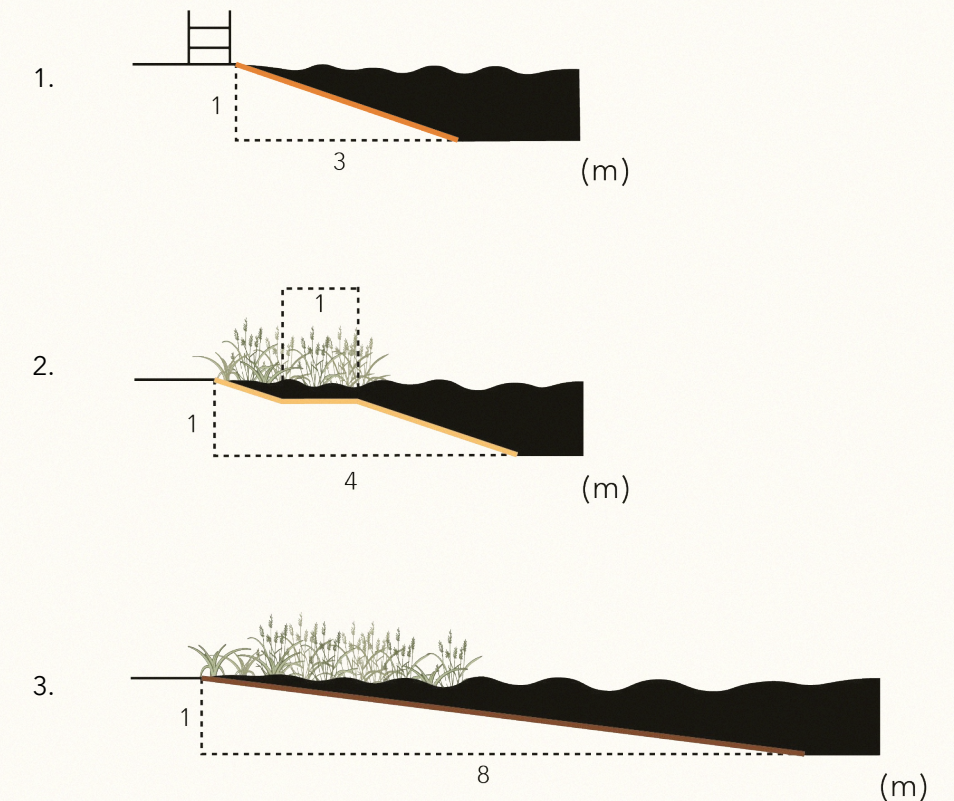
SLÄNTPROFILER

Eftersom Prostmyran har en bred målgrupp och ska vara tillgänglig för alla är det viktigt att applicera ett säkerhetstänk som möjliggör trygg vistelse kring vattnet. Därför föreslås tre olika profiler (med grund i referensprojekt) för hur vattenbrynet möter land.

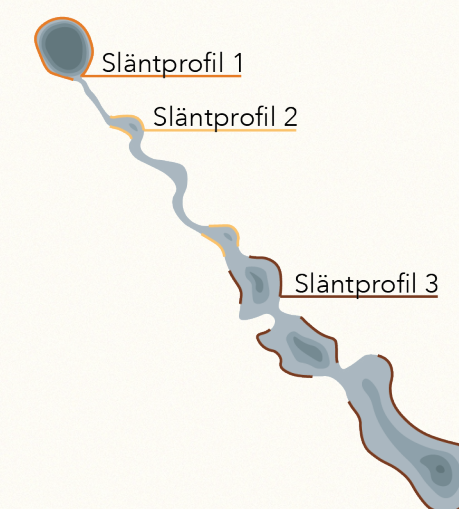
1. Där släntlutningen i vattenbrynet är brant tillämpas användning av staket. Denna profil undviks i möjligaste mån på grund av estetiska skäl och eftersom det hindrar interaktiv aktivitet med vattnet. Den appliceras vid fördammen där djupet i relation till släntlutningen är en säkerhetsrisk.

2. Där vattendraget är smalare kan hyllor med vattenvegetation införas för att skapa en barriär som hindrar människor att ta sig ner i dammen, trots den annars relativt branta lutningen. Denna profil appliceras vid bryggor och vattennära spänger där dammen inte är bred nog för släntprofil 3. Fördelen med profilen är också att den bidrar till den ekologiska mångfalden då den fungerar som habitat för vattenvegetation och organismer. Den här typen av säkerhetsåtgärd används exempelvis i Skogsbergadammen i Täby, Stockholms län.

3. I partier med flacka släntlutningar (mer än 1:8) krävs inga ytterligare säkerhetsåtgärder. Denna profil används i dammens bredaste partier där ett bottendjup på minst 0,5 m är möjligt trots den flacka lutningen. Profilen bildar utöver en tryggare miljö för människor även fördelaktiga förhållanden för djurlivet och rening av vattnet på grund av att vattenvegetation kan etableras. Hospitalträdgårdens dagvattenpark, Uppsala kommun, använder sig av den här typen av profil. Dammen är relativt nyanlagd och välbesökt samt ligger, i likhet med Prostmyran, med närhet till skolverksamhet och lekparkar.

Figur 21. Släntprofilerna illustrerade.

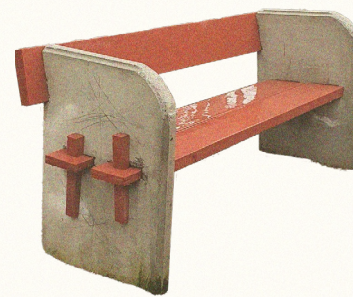
Figur 22. Rekommendationer för släntprofiler i förhållande till dammens djup och bredd. Där ingen släntprofil är markerad överstiger djupet inte 30 cm.

MATERIAL

Med hänsyn till platsens nuvarande karaktär och med intentionen att behålla och förstärka dess identitet grundar sig materialvalen i saker vi observerat på Prostmyran och i Hedemora tätort. Även markförutsättningar och hållbarhet har varit aspekter som tagits i beaktning och i relation till hållbarhet har vi gjort vissa val utifrån vad kommunen har att tillgå. Med hänsyn till dessa faktorer har följande huvudmaterial använts i gestaltningen: plank, flis och stockar i trä, gallerdurk i cortenstål, samt stenmjöl. I Hedemora har kommunen möjlighet att producera träplank och flis egenhändigt, vilket innebär att lokala resurser kan användas i anläggningen och minskar utsläpp av koldioxid vid transport. Även om trä kräver tillsyn och förvaltning i relativt hög grad är det lätt att arbeta med och smälter in i omgivningen, vilket skapar den naturlika känsla som eftersträvas. Trä används bland annat i trappan, spänger och väderskydd.

Eftersom trä lätt blir halt att gå på i våtare förhållanden har vi valt att utforma delar av spängerna, främst den breda spängen som leder till stora håvbryggan, med gallerdurk för att öka tillgängligheten. Gallerdurken tillverkas i cortenstål vilket speglar materialet i de sorteringskärl som finns i Hedemora centrum (se figur 25) och gör att Prostmyrans uttryck hänger samman i en större helhetsbild. Även om cortenstålet inte uppfattas som naturligt på platsen förstärker det resterande materialval som karaktärsenliga samt framhäver björkarnas grå-vita stammar och undervegetationens grönska på sommaren. Materialet är vädertåligt och skyddas av det täta oxidskikt som bildas när det rostar. Cortenstål återkommer genomgående i detaljer och underlag för att skapa en sammanhängande estetisk helhet. Under höstmånaderna kommer stålets roströda färg att samspela med vegetationens färgskala och under sommartid kan undervegetation växa upp genom gallerdurkarna, vilket bidrar till den naturnära känslan, även om materialet i sig inte förekommer i naturen.

Den befintliga gångvägen som löper längs Prostmyrans östra slänt består av stenmjöl och för att undvika anläggningskostnader samt då vägen fungerar bra i dagsläget kommer den att behållas i befintligt skick. Den nya planerade gångvägen som löper längs den västra slänten anläggs också med stenmjöl för att sömlöst ansluta till den befintliga. Underlaget är tillgängligt för alla typer av mindre fordon och underlättar för förvaltning och besökare att ta sig fram.

Figur 23 . Befintlig bänk på Prostmyran tillverkad av en skola i närheten.

Figur 24. Befintlig bänk på Prostmyran.

Figur 25. Återkommande återvinningskärl i cortenstål runt om i Hedemora tätort.
Foto: Peter Sennblad.

VEGETATION

Kring de nyanlagda vistelseytorna fälls en del träd för att släppa ner solljus till den annars relativt skuggiga platsen. Detta i kombination med gallring av sly och markvegetation såsom nyponbuskar skapar rumslighet och gör vistelseytorna lättare att röra sig i. I större delen av området bevaras befintliga träd för att behålla Prostmyrans karaktär och i utvalda delar bevaras markvegetationen för att skapa rumslighet som ramar in olika delar av platsen (se illustrationsplan i plansch).

Vid anläggningen av fördammen kommer vegetationen i norra delen att påverkas avsevärt. Där kommer ytan fortsatt påverkas av förvaltning av fördammen vilket försvårar etablering av ny vegetation. På övriga ytor kring dammen rekommenderas återetablering av undervegetation med samma karaktär som tidigare vuxit på platsen. Då området redan är starkt påverkat av människor och röjs regelbundet förväntas inte den flora och fauna som finns på platsen påverkas negativt. Större röjningsåtgärder kan snarare fungera positivt för den biologiska mångfalden eftersom flera arter på Prostmyran är invasiva - jättebalsamin, kanadensiskt gullris, lupin och uppländsk vallört.

UTMANINGAR I ARBETSPROCESSEN

Gestaltningssarbetet har påverkats av den budget som presenterats av BND. Vi påbörjade arbetet med vetskapen om denna begränsning och har redan från start jobbat mot en mer avskalad gestaltning där vi valt bort kostsamma alternativ. Eftersom vi också har varit måna om att behålla den karaktär som finns på platsen idag, med ledorden naturnära och naturlig, har införda element fokuserats till specifika områden för att lämna stora delar av Prostmyran orörd. Tillsammans har dessa faktorer medvetet lett till en gestaltning som förhoppningsvis inte tar alltför mycket fokus från det som finns på platsen idag och som vi hoppas kan bidra till en känsla av närhet till naturen.

I vissa fall har budgeten varit avgörande i våra beslut. Ett exempel var då vi utforskade alternativet att anlägga spänger i slänterna. Genom diskussion med projektgruppen framkom att kommunen har tillgång till träflis som är ett billigare material att tillverka, anlägga och sköta. Vi ansåg inte att det skulle försvaga de rumsliga och estetiska aspekterna i gestaltningen och valde i slutgestaltningen att använda oss av träflis. I andra fall, såsom med spången i cortenstål, valde vi att på grund av estetiska skäl där materialet korrelerar med element i Hedemora centrum och på så vis skapar en sammanhängande helhet, välja det kostsammare alternativet. Om materialet blir ett ekonomiskt hinder för anläggning på grund av budgetens begränsningar finns möjlighet att ersätta det med billigare material såsom trä vilket återfinns i resterande spänger. Genom hela arbetsprocessen har vi vägt estetik, karaktär och lärplatsens funktioner mot vad som är möjligt att realisera inom projektet.

I förslaget presenteras Prostmyran som en restaurerad myr och historiskt sett har platsen varit just det, men huruvida restaureringen kommer leda till att det blir en naturlig myr igen är svårt att veta. Det beror på hur BND-projektet utformar vattendraget samt framtida skötsel. Under diskussioner med BND har begrepp såsom "dagvattendamm", "myr", "våtmark" och "vattendrag" lyfts. Begreppen ger olika associationer och förväntningar, vilket vi har brottats med under arbetets gång. Prostmyran ska fungera som dagvattendamm, där en variation mellan djupare vattenpartier utan vegetation och grundare vegetationsrika partier är fördelaktiga. Detta skiljer sig från hur en naturlig myr ser ut eftersom de sällan har stora öppna vattenspeglar. Även om vattnet i Prostmyran inte kommer vara särskilt djupt kan platsen komma att bli mer damm-kodad. Trots detta har vi valt att utgå ifrån den karaktär som en naturlig myr har och valde gestaltningselement som förstärker det. På så vis knyter vi an till platsens historia samt associationerna som namnet Prostmyran skapar och hoppas kunna inspirera kommunen att utforma dammen på ett mer myrlikt sätt. Spängerna kommer oavsett dammens utformning vara fördelaktiga vid större skyfall när Prostmyran fungerar för vattenfördröjning och marken är blöt.

De platsbesök som genomförts har skett under vinter och tidig vår på grund av arbetets tidsramar, vilket medför att vår uppfattning av platsens vegetation möjligen blivit ensidig, då vi inte har kunnat observera undervegetationen under resterande årstider, varken i verkligheten eller på bild. Det har inte funnits underlag att tillgå vad gäller befintlig vegetation, markförhållanden eller miljökonsekvensbeskrivning, vilket vi är vana att använda oss av som grund för gestaltning. På grund av tidsbrist har vi inte kunnat utföra dessa analyser själva och som konsekvens är exempelvis befintliga träd i illustrationsplanen en generell uppskattning av verkligheten, baserad på de platsbesök vi gjort. De förslag vi presenterar kring skötsel är baserad på den kunskap vi har om platsen under vintertid och utifrån kommunikation med kommunen. Det har därför varit svårt att estimerar hur området kommer att påverkas av förändrad skötsel, varför vi anser att det är bäst att fortsätta med det underhåll som finns idag.

ATT GESTALTA MED NATURVÄGLEDNING

Genom arbetet med gestaltningen har vi undersökt hur naturvägledning kan fungera som stöd och inspiration för oss som landskapsarkitekter vid utformningen av en lärplats på Prostmyran. Eftersom gestaltningen ämnar stödja både utomhuspedagogik inom skolverksamhet och samtidigt tillgängliggöras för allmänheten, medförde det utmaningen att skapa en gestaltning där de införda elementen och funktionerna talar för sig själva och fungerar för flera målgrupper. Målet var att även den enskilda individen ska kunna lära sig på området på egen hand. Utifrån det har naturvägledning underlättat för oss i arbetet, eftersom det riktar sig till allmänheten och trycker på relevansen av att självständigt kunna ta del av information.

I början av arbetsprocessen jobbade vi mycket med abstrakta koncept, något som under våra tidigare studier varit en stor del av våra arbeten och ett viktigt verktyg i gestaltningsprocessen för att skapa en sammanhängande helhet som förmedlar det vi som landskapsarkitekter önskar. De abstrakta koncepten utvecklades så småningom till teman såsom "vatten", "lekotop" och "informationsparken". Gemensamt för alla våra koncept var tanken att skapa en naturlig gestaltning där platsens karaktär var viktig att behålla eller förstärka, eftersom det då skulle bli lättare att förmedla information om den. Under arbetet insåg vi att våra egna grundtankar och ledord för vad vi ville skapa i stor utsträckning överensstämde med de inom naturvägledning - att tema, relevans och utbyte med platsens naturliga funktioner är essentiella värden. Utifrån detta började vi utforska och intressera oss allt mer för den kunskap och inspiration som finns att hämta i naturvägledning och utformade vårt koncept utifrån det.

Med naturvägledning i bakhuvudet har vi under arbetet strävat efter att införa interaktiva element till platsen, samt att skapa möjligheter för besökare att ta sig runt på platsen på ett naturnära sätt. Målet var att väcka intresse och uppmuntra besökaren att ta sig närmare naturen och på egen hand uppleva den med alla sinnen, vilket i längden kan bidra till att djupare band skapas till både platsen och informationen den är ämnad att förmedla. Naturvägledningens verktyg och metoder har hjälpt oss i arbetet vad gäller tematik och pedagogik samt vilka element som kan bidra till dessa. Däremot är vår uppfattning att naturvägledning sällan behandlar aspekter som estetik och rumsliga detaljer. Som landskapsarkitektstudenter har vi lärt oss hantera estetiska överväganden, vilket gör att naturvägledning och landskapsarkitektur kompletterar varandra väl i den typ av gestaltning som presenterats för Prostmyran.

I de fall där pedagogiska inslag och estetiska värden konkurrerat med varandra har vi utgått ifrån den kunskap vi erhållit under utbildningen och gjort avvägningar utifrån en helhetsbild där karaktär, estetik och funktioner bör samspela. Ett exempel på detta var en idé om att anlägga en strand, något som föreslogs av naturvägledare inblandade i projektet. Stranden hade förenklat möjligheten för yngre barn att komma nära vattnet, men då det hade inneburit stor markpåverkan och frångått platsens karaktär som våtmark ansåg vi att det var av större relevans att skapa en sammanhängande helhet i området med hänsyn till dess nuvarande identitet. En strand kan skapa associationer till sjöar, större vattendrag och kusten, vilket inte var något vi önskade. Vi valde därför att förhålla oss till Prostmyran som våtmark, där stränder inte formas naturligt. Släntprofilen som appliceras vid håvbryggorna möjliggör fortfarande säker håvning vid vattenbrynet.

Vi hoppas att vårt arbete kan få andra landskapsarkitekter att se potential i naturvägledning och inspireras till att använda det i sin gestaltning av pedagogiska utomhusmiljöer. Enligt vår erfarenhet kan mycket inspiration hämtas från yrkesverksamma naturvägledare som har en expertis i förhållande till människans lärandemiljöer, vilket vi landskapsarkitekter ofta saknar djupare kunskap om. Vårt arbete visar att naturvägledning och landskapsarkitektur kan komplettera varandra på ett gynnsamt sätt. Mindre tätortsnära våtmarker och naturområden kan på detta vis bidra till ett samhälle där kunskap kring våra lokala omgivningar är mer tillgänglig och främjar relationen mellan människa och natur. Kanske bidrar det också till ökat engagemang och djupare intresse i klimatfrågor, så att människor med hjälp av kunskap har större möjlighet att bidra till en hållbar utveckling.

REFERENSLISTA

LITTERATUR

- Boverket (2015). *Gör plats för barn och unga! : en vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. 1. uppl. Boverket.
- Boverket (2025). *Utökad medborgardialog*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/medborgardialog/utokad/> [2025-04-23]
- Faskunger, J., Szczepanski, A., Åkerblom, P. (2018). *Klassrum med himlen som tak: en kunskapsöversikt om vad utomhusundervisning betyder för lärande i grundskolan*. Linköping University Electronic Press. <http://doi.org/ct6t>
- Ham, S.H. (2018). *Interpretation – kommunikation som gör skillnad*. 500 ex uppl., CNV.
- Interreg (2021). *Supported by Nature*. <https://interreg-baltic.eu/project/supported-by-nature/> [2025-03-17]
- Krupinska, J. (2016). *Att skapa det tänkta : en bok för arkitekturintresserade*. 1. uppl. Studentlitteratur.
- Lynch, K. (1964). *The image of the city*. [New ed.]. M.I.T. Press.
- Naturvårdsverket (u.å.) *Biologisk mångfald*. <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/biologisk-mangfald/> [2025-04-23]
- Naturvårdsverket (2007). *Friluftsanordningar – en vägledning för planering och förvaltning*. Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket (2024). *Därför är våtmarker viktiga*. <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/vatmark/varfor-ar-vatmarker-sa-viktiga/> [2025-04-23]
- Naturskyddsföreningen (2021). *Så påverkas haven av klimatförändringar*. <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/sa-paverkas-haven-av-klimatforandringar/> [2025-04-23]
- Sandberg, S. (Red.). (2019). *Naturvägledning i Norden. Nordiska ministerrådet*. <https://doi.org/10.6027/Nord2019-021>
- Thwaites, K. & Simkins, I. (2007). *Experiential landscape : an approach to people, place and space*. Routledge.

- UNDP Sverige. (2015). *Om globala målen*. <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/> [2025-04-17]
- UNESCO (2024). *About the Man and the Biosphere (MAB) Programme*. <https://www.unesco.org/en/mab/about> [2025-04-23]

REFERENSProjekt

- ARKNAT (2017). *Motte*. <https://arknat.com/hogakusten/motte/> [2025-04-25]
- BOGL Landscape Architects (2020). *Remiseparken*. <https://bogl.dk/remiseparken/> [2025-06-04]
- Hospitalträdgårdens dagvattenpark, Uppsala. Utifrån egen observation.
- Hvid Rydell, Karin (u.å). *Övernattnings vindsjön vid vandringsled i Skåne*. <https://arkitektkarinhvidrydell.se/project/overnattnings-vindskydd> [2025-04-25]
- Kvarnbofallet, Uppsala. Utifrån egen observation.
- VA-guiden (u.å). *Skogsbergadammen, Täby*. <https://vaguiden.se/dagvatten/anlaggningswiki/dammar-och-vatmarker/skogsbergadammen-i-tabby/> [2025-05-02]
- WRS (2020). *Multifunktionell dagvattenpark i Gottsunda*. <https://wrs.se/projekt/multifunktionell-vattenpark-i-gottsunda/> [2025-06-04]

FIGURFÖRTECKNING

- Figur 1-3. Illustrationer © Tilda Elveskog.
- Figur 4-9. Fotografier © Mira Åhlén & Tilda Elveskog.
- Figur 10. Illustration © Tilda Elveskog.
- Figur 11. Illustration © Mira Åhlén.
- Figur 12-13. Fotografier © Viktoria Sundberg.
- Figur 14. Fotografi © ARKNAT.
- Figur 15. Fotografi © Karin Hvid Rydell.
- Figur 16. Fotografi © Tilda Elveskog.
- Figur 17. Illustrationer © Mira Åhlén & Tilda Elveskog.
- Figur 18-19. Fotografier © Tilda Elveskog.
- Figur 20. Fotografi © Lisa Wikström.
- Figur 21. Illustration © Tilda Elveskog.
- Figur 22. Illustration © Tilda Elveskog & Mira Åhlén.
- Figur 23-24. Fotografier © Tilda Elveskog.
- Figur 25. Fotografi © Peter Sennblad.

BILAGA 1

SEMISTRUKTURERAD INTERVJU

MED ALLMÄNHETEN 15 FEBRUARI 2025

INLEDANDE FRÅGOR

- Har du gångavstånd till Prostmyran? Brukar du besöka Prostmyran?

OM DU BESÖKER PLATSEN

- Vad gör du när du besöker platsen? Varför tar du dig hit?
- Brukar du stanna upp här? Om ja, kan du beskriva var lite mer specifikt?
- Brukar du möta andra människor eller upplever du att du är ensam? Om du möter andra, kan du beskriva vad de gör?

DU BRUKAR INTE VISTAS PÅ PLATSEN

- Varför besöker du inte platsen?
- Finns det något som skulle kunna få dig att vilja besöka Prostmyran?

AVSLUTANDE FRÅGOR

- Påverkar tid på dygnet eller årstid dina svar på föregående frågor? Om ja, vad är anledningen till det?
- Vad gillar du extra mycket med Prostmyran?
- Finns det något du ogillar med Prostmyran?
- Har du några övriga kommentarer?

PUBLICERING OCH ARKIVERING

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Mira Åhlén, har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta.

☒ JA, jag, Tilda Elveskog, har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta.

☐ NEJ, vi ger inte vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Självständigt arbete i landskapsarkitektur • 30 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Landskapsarkitektprogrammet - Uppsala
Uppsala 2025

PROSTMYRAN

EN LÄRPLATS I VÅTMARK

INTRODUKTION

I Dalarnas nordvästligaste hörn börjar Dalälven sin resa mot Östersjön. På vägen ner mot havet passerar älven flera städer och mindre tätorter, däribland Hedemora. Hedemora tätort har ungefär 7000 invånare och i sydöstra utkanten av centralorten, på 10 minuters promenadavstånd från centralstationen, finns en restaurerad våtmark – Prostmyran. I detta arbete presenteras en gestaltning för Prostmyran som inom det närmaste året ska komma att utvecklas till en lärplats där stadens invånare får möjlighet att interagera med naturen på nära håll. Arbetet genomförs i samarbete med Biosfärområde Nedre Dalälven och målet med gestaltungsförslaget är att stödja utomhuspedagogik, samt uppmuntra till lärande om människans förhållande till naturen i kontexten av platsen Prostmyran.

Från håvbryggan kan man undersöka vattnet och de organismer som lever där. Spänger och vägar gör det lätt att ta sig mellan håvbryggan och väderskyddet som skymtar i slänten i bakgrunden.

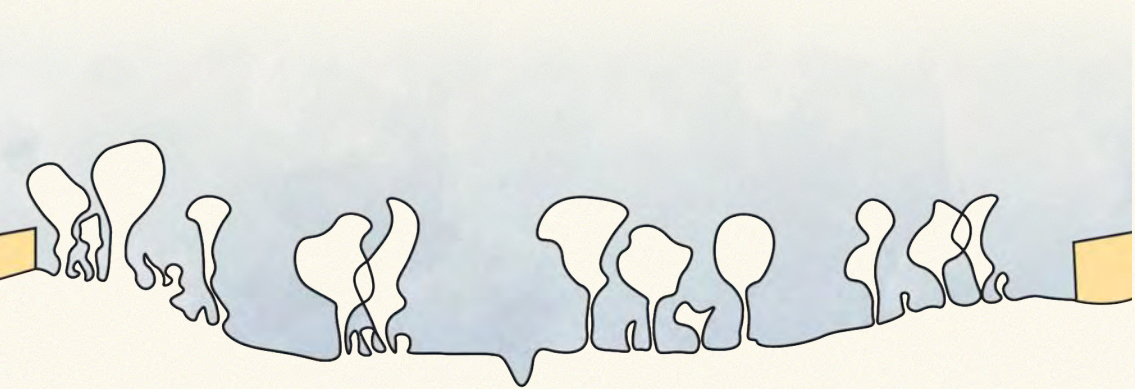
ANVÄNDNING OCH FÖRUTSÄTTNINGAR

Prostmyran är ett fyra hektar stort område beläget i en dalgång med branta slänter både i öst och väst. Norr om våtmarken har kommunen anlagt en fotbollsplan, och ämnar även anlägga en bilväg för att minska trafiken genom tätortens mer centrala delar inom en snar framtid. Vattentillförseln kommer från ett dagvattenrör med tillskott av nederbörd, men våtmarken har annars inga naturliga tillrinningsområden, vilket innebär att vattnet antagligen innehåller en mängd föroreningar. I svackan består jordarten av ett tjockt lager kärrtorv som uppskattas vara över 10 meter djupt och i slänterna övergår markmaterialet till silt.

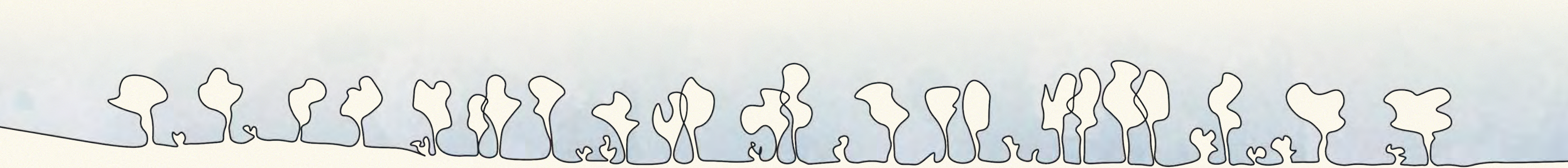
I dagsläget är det få som stannar upp på platsen, och den stig som passerar genom området används främst som motionsslinga. Vid platsbesök noterades hundägare, cyklister, pensionärer, unga vuxna och föräldrar med barnvagn vandra genom området. Det finns också en förskola i nära anslutning till Prostmyran, förskolan Kristallen, och pedagogerna använder området som lek- och lärplats när det finns tid och möjlighet att ta dit barnen. Övriga skolor i närområdet använder inte platsen avsevärt i dagsläget, men har visat intresse för att utnyttja Prostmyran i framtida undervisning.

Vegetationen består till stor del av ung växtlighet med björkar, fläder, asp och några få grannar och tallar, samt en stor mängd sly i form av bland annat nyponbuskar. Under sommaren definierar höga örter med svår framkomlighet platsen, där stammarna annars bildar en pelarsal och skuggar platsen. Området rensas regelbundet från sly med undantag från den västra slänten som i dagsläget är tätbevuxet. I övrigt bidrar förvaltningen till att det har skapats gläntor och öppnare ytor där terrängen öppnar upp sig. Både rådjur och hare observerades på platsen och det höga fågelkvittret som genomsyrar upplevelsen på Prostmyran vittnar om ett rikt fågelliv.

För närvarande fungerar Prostmyran framförallt som genomfartsområde för motionärer och personer på väg till eller från förskola, skola eller vårdcentral. På grund av den svåra framkomligheten i terrängen är det endast den anlagda stigen som fungerar som promenadsträcka, och trots att det finns två bänkar är det få personer som stannar i området. Spår av aktivitet finns dock i den östra slänten där förskolan Kristallen, som ligger intill Prostmyran, bland annat utför pedagogisk verksamhet och använder en koja och ett klätterträd som målpunkter vid utflykt. Genom att aktivera platsen finns det stor potential att få passerande att stanna upp och underlätta verksamhet för skolverksamhet i området. De branta slänterna ramar in Prostmyran och bidrar till en tydlig nord-sydlig riktning.

Principsektion (väst-öst) över den rumslighet som skapas av vegetationen på Prostmyran. Närmare vattendraget och intill slänterna öppnar vegetationen upp sig. I övrigt växer träden jämnt utspitt.

Principsektion (nord-syd) över den rumslighet som skapas av vegetationen längs med dalen. Träden står jämnt utspridda över området i denna riktning och vegetationen saknar tydligt mellanskikt.

Dalens slänter sluttar brant ner mot Prostmyran både i öst och väst.

Vegetationen öppnar sig i gläntor för att sedan sluta sig igen.

I den södra delen är området öppet och fritt från vegetation.

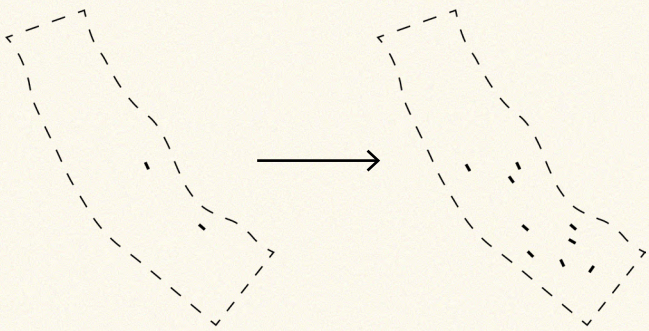

Björkar av samma ålder bildar pelarsalar som under vintertid karaktäriserar platsen.

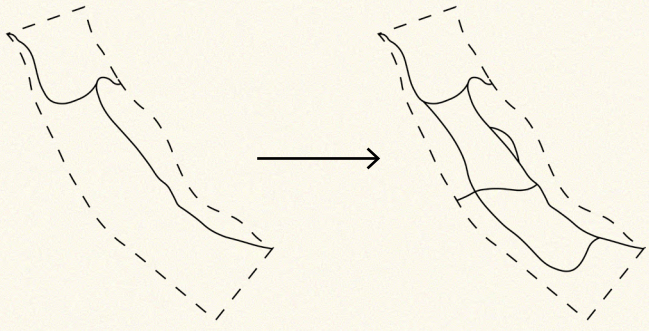

Analysen och kartan är en sammanställning av vår uppfattning av platsen utifrån platsbesök, workshoppar och dialog med BND och utgår ifrån hur platsen ser ut idag, innan restaureringen.

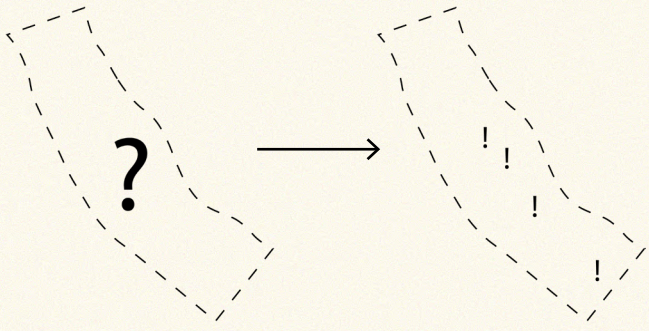
PROGRAMPUNKTER

De två befintliga bänkarna utökas med flera vistelsezoner för att ge platsen större variation och fler möjligheter att stanna upp. En blandning av stora ytor för samling och mer privata lugna ytor tillgodoser olika besökarens behov.

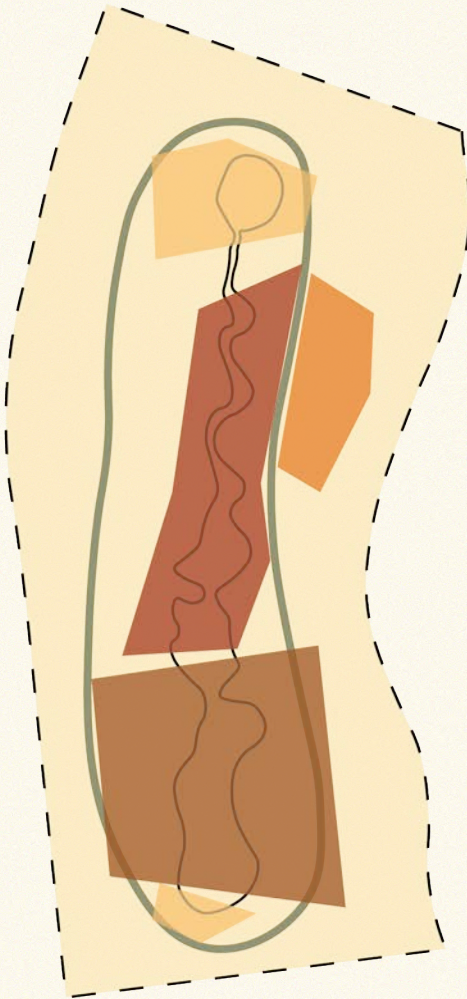

Den i dagsläget enda gångvägen genom Prostmyran förlängs till en rundslinga för att tillgängliggöra större delar av platsen och en ny entré införs i västra slänten för att göra platsen mer lättåtkomlig från bostadsområdet. Kombinationen av dessa ger besökarna fler valmöjligheter att utforska och röra sig på och genom området.

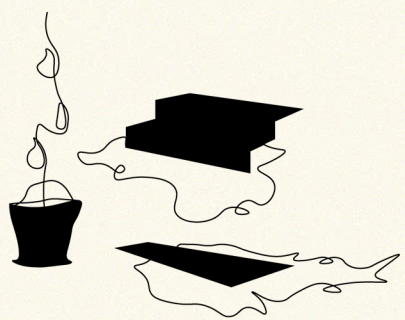
Idag har platsen inget tydligt syfte och lockar få besökare. Då Prostmyran ska bli en lärplats får naturvägledning och utomhuspedagogik stort fokus i utformningen och flera lärostopp införs med syfte att på olika sätt väcka besökarens intresse för Prostmyrans natur.

PROGRAMPLAN

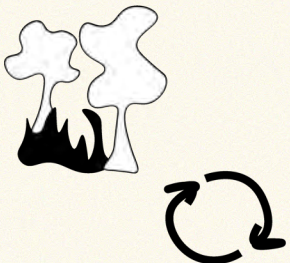

- Befintlig karaktär bevaras
- Yta reserverad för skötsel av vattendraget
- Skogsnära lek
- Aktiv interaktion med vatten
- Lugna vistelsezoner och rekreation
- Förstärt stråk

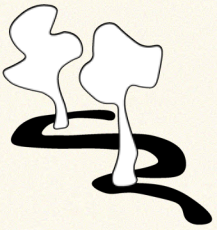
Programplanen utgår från analysen och programpunkterna för att uppskatta var olika funktioner i området placeras med hänsyn till platsens förutsättningar. Pedagogiska inslag planeras genomgående i hela området men fokuseras till de aktiva ytorna kring vattnet. Området runt fördammen är avsett för skötsel av fördammen då den behöver tömmas och renas med jämna mellanrum.

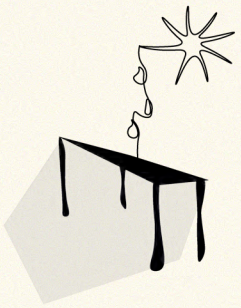
Vattennära lek och lärande som väcker nyfikenhet. Bryggor och trappor i anslutning till dammen gör det enkelt att komma åt vattnet för att häva och undersöka vad som finns där.

På utvalda platser sparas sly och undervegetation för att kunna användas som löst lekmaterial i exempelvis kojbyggen. I andra delar tas träd ner och sly röjs för att öppna upp och släppa ner solljus på specifika vistelsezoner.

Nya stigar leds följsamt genom terrängen för att undvika nedhuggning av träd där platsens befintliga karaktär kan bevaras. Detta skapar slingriga stigar som bidrar till spänning och mystik, samt en naturnära upplevelse.

Väderskydd med tak och delvis öppna väggar ger skydd mot regn, sol och vind på ett tryggt sätt då det har insyn från flera håll.

ILLUSTRATIONSPLAN

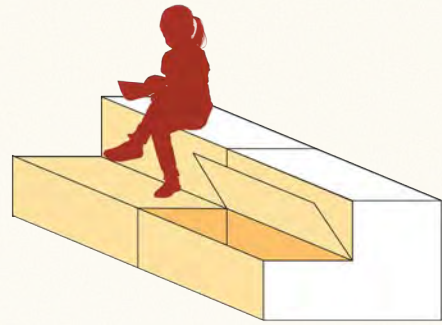
KONCEPT

Konceptet grundar sig i naturvägledning, vars syfte är att "väcka en känsla för natur- och kulturmiljöer, genom information men även genom upplevelser" (Naturvårdsverket, 2024). Barn och unga i skolorna är en viktig målgrupp för naturvägledning (Sandberg 2019), vilket gör metoden passande att använda i detta arbete. Eftersom platsen är tänkt att användas utan guidning av naturvägledare har vi valt att fokusera på naturvägledningens aspekt "hur vi använder landskapet som upplevelse- och lärandeum". Fokus ligger på den direkta upplevelsen av Prostmyran. Del av konceptet är också att skapa en naturlig och naturnära gestaltning där det naturlika syftar på att estetiken ska anpassas till platsens natur, medan naturnära handlar om att undvika barriärer mellan människa och natur. Genom att arbeta med designprinciper som gör det möjligt att uppleva våtmarken på nära håll och ge pedagoger tillfälle att använda platsen som uteklassrum låter vi element med bakgrund i naturvägledning genomsyra gestaltungsforlaget. Lärostopp utspridda över området erbjuder besökaren kunskap om vattnets väg och egenskaper samt våtmarkens flora och fauna, vilket speglar det tematiska arbetssätt som återfinns inom naturvägledning. Denna typ av interaktion med omgivningen kan skapa en större förståelse och omtanke för miljön.

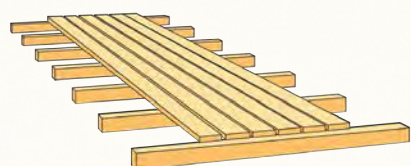
GESTALTNINGSELEMENT

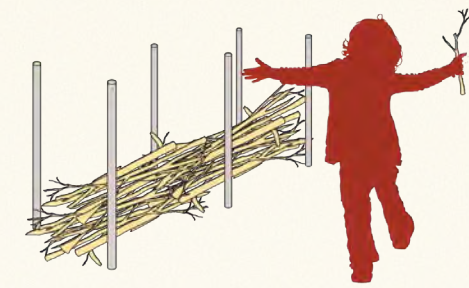
Platsen förväntas användas främst dagtid då skolverksamheten är öppen, men för att bidra till en trygghetskänsla även i mörker införs **belysning** längs stenmjölsgången som löper runt området. Även trappan lysas upp för att öka säkerheten för besökare. För att minimera påverkan på djurlivet väljs låga pollare med dimmat, nedåtriktat ljus.

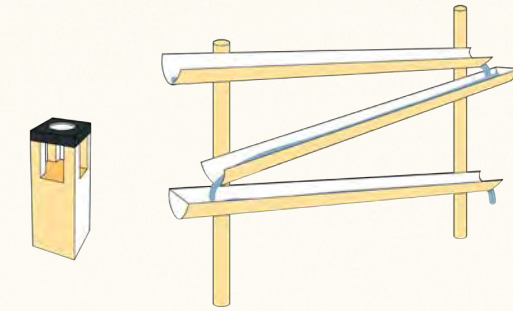
Ett **väderskydd** placeras i östra släntens flackaste parti där släntlutningen kan hanteras utan att göra alltför stor åverkan på marken och byggs som en trappa för att plocka upp en del av höjdskillnaden. Väderskyddet är utformat med bänkar som rymmer en skolklass på 30 personer under tak. Den nedersta bänken under väderskyddet fungerar som **förvaringslåda** där utrustning såsom hinkar och hävar ämnade för undervisning på platsen kan låsas in.

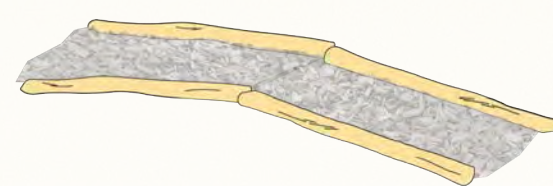
Spångerna som tillgängliggör de sankare delarna av området varierar mellan 1 - 1,5 meter i bredd. Oavsett bredd anläggs mötes- och rastplatser utmed spångerna där besökare kan mötas om de kommer från olika håll.

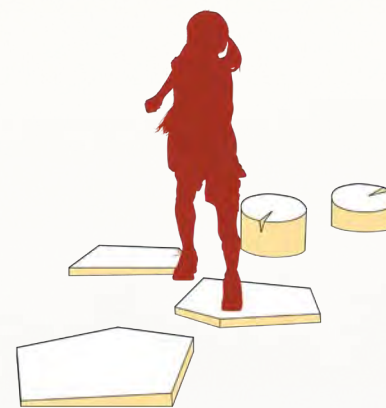
I östra släntens norra del, intill äventyrsslingan, anläggs en ram för att bygga ett **ristaket** av befintlig sly och fällda träd från Prostmyran. Staketet gör det möjligt för barnen att själva bygga något på platsen och blir ett lekfullt inslag som uppmuntrar till kreativ lek med löst material. Förutom lekvärde kan ristaketet även bidra till ekologisk mångfald då den döda veden fungerar som skydd och habitat för insekter, svamp och lavar.

Längs med vattnet placeras olika typer av **utrustning** som främjar utforskande av vattnet och dess organismer. Enklare element såsom markeringar vid forsen på bestämt avstånd gör det möjligt att mäta vattenflöden, och platsbundna lappar tillåter besökare att titta närmare på saker de hittar på platsen. Dessa element gör att gestaltningen fungerar i utbildningssyfte och vid utforskande av platsen även när skolpersonal inte är på plats för att låsa upp utrustningslådan som finns i väderskyddet.

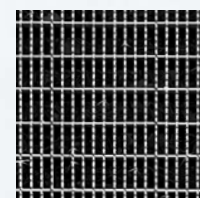

Äventyrsslingan anläggs med träflis och en sarg av tjockare grenar från de träd som fälls på området, vilket ger den ett lekfullt uttryck.

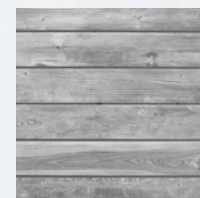

Som komplement till vägar och spånger används på vissa ställen **stepping stones** i form av stubbar och natursten för att bidra till lek och rörelse.

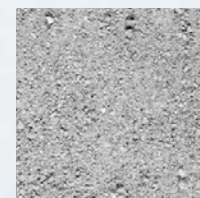
MATERIAL

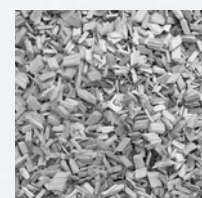
GALLERDURK, CORTENSTÅL

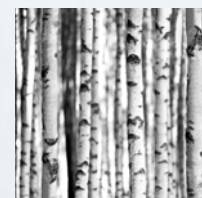
TRÄ

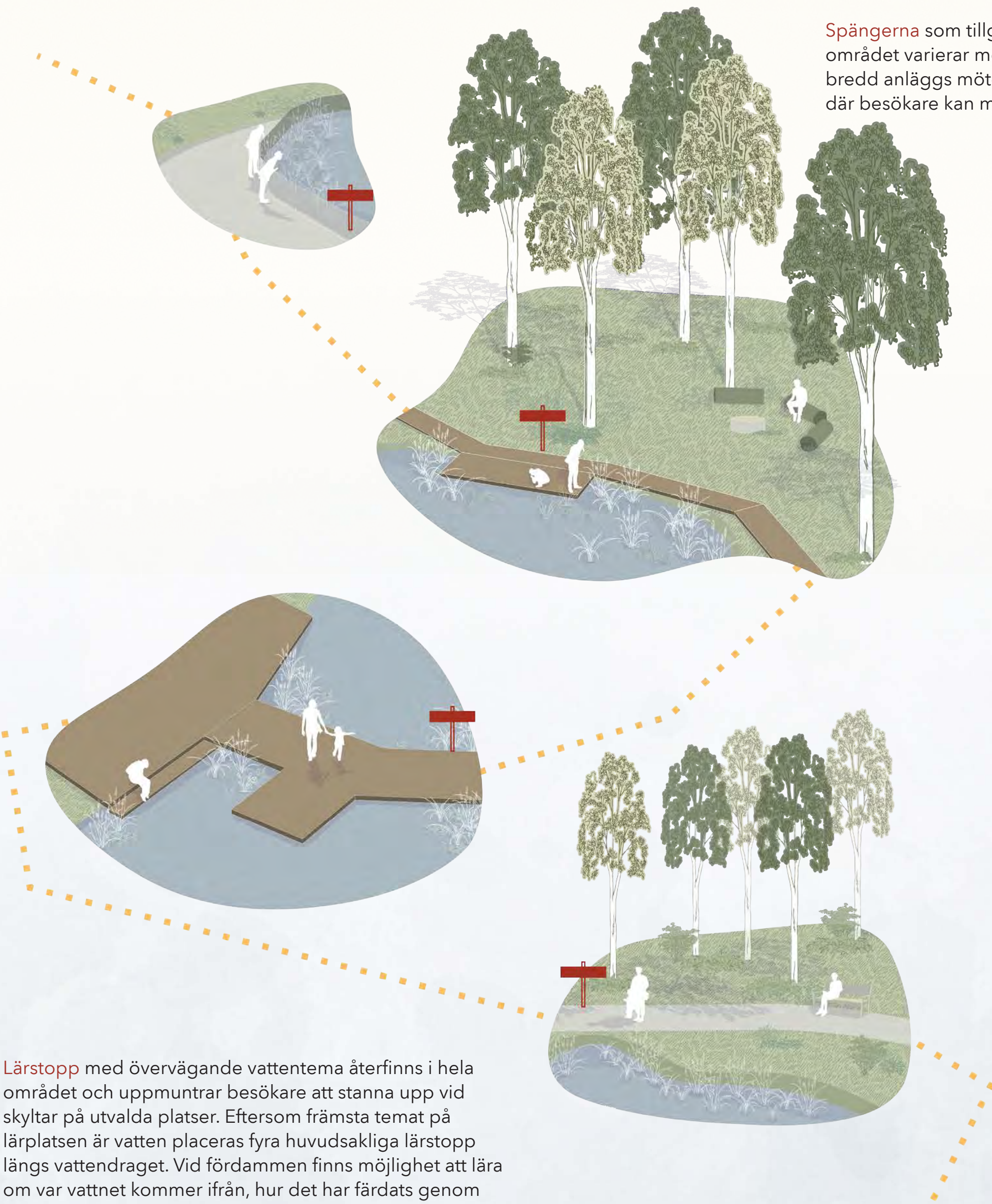
STENMJÖL

TRÄFLIS

BJÖRK

Lärostopp med övervägande vattentema återfinns i hela området och uppmuntrar besökare att stanna upp vid skyltar på utvalda platser. Eftersom främsta temat på läroplatsen är vatten placeras fyra huvudsakliga lärostopp längs vattendraget. Vid fördammen finns möjlighet att lära om var vattnet kommer ifrån, hur det har färdats genom landskapet för att hamna här och vilka reningseffekter Prostmyran har. Andra stoppet, vid lilla bryggan, ger bland annat möjlighet att lära om vattnets rörelse och egenskaper eftersom det där finns stolpar pålåde i vattnet med 10 meters mellanrum, vilket gör det enkelt att exempelvis räkna på vattenflödet. Tredje stoppet är vid stora hävbryggan och uppmuntrar till att utforska de organismer som lever i och omkring vattnet samt varför detta är ett habitat som passar dem.

Sista stora lärostoppet placeras vid utloppet där en vattenreglerande munk finns. Där kan information kommuniceras om vad som hänt med vattnet när det runnit genom Prostmyran samt vart det tar vägen sen - hur kommer det ner till Östersjön? Utöver dessa platser finns ytterligare information att ta del av i små holkar utspridda över området. Informationen kan kommuniceras med hjälp av QR-koder, text, illustrationer eller skulpturer.

BOSTADSOMRÅDE

SILT

BEF. GÅNGVÄG

TORV

LILLA HÄVBRYGGAN

GRILLPLATS

NY GÅNGVÄG

SAMLINGSPLATS VID ÄVENTYRSSLINGAN

SEKTION A-a

SKALA 1:300 / A1

0 10 m

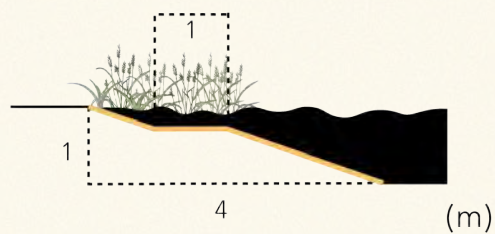
Den flisade stigen leder följsamt genom terrängen i den östra slänten. Längs vägen finns stepping stones och högst upp finns en samlingsplats där undervegetationen är röjd för att ge plats åt stockar att sitta på. Risstaketet ramar in platsen.

PRIORITERINGAR

Med hänsyn till projektets budget kan gestaltningen appliceras i flera steg. Funktioner som med grund i naturvägledning tydligt bidrar till Prostmyran som lärplats och med fokus på läran om vatten prioriteras först.

1. Lärstopp, den nya vägen som bildar en rundslinga i stenmjöl, väderskyddet, platsbunden utrustning, stora håvbryggan samt de spänger som binder dem samman.
2. Skogsslingan med samlingsplats, lilla håvbryggan.
3. Den nya entrén med trappa, resterande spänger och nya bänkar.

SÄKERHET VID VATTNET

Eftersom Prostmyran har en bred målgrupp och ska vara tillgänglig för alla är det viktigt att applicera ett säkerhetstänk som möjliggör trygg vistelse kring vattnet.

Där vattendragets släntlutning är 1:4 kan hyllor med vattenvegetation införas för att skapa en barriär som hindrar människor från att ta sig ner i dammen. Denna princip appliceras vid bryggor och vattennära spänger där dammen är smalare. Fördelen med principen är också att den bidrar till den ekologiska mångfalden då vattenvegetation kan etableras längre ut i vattnet. För grundligare information se tillhörande kapp.

DEM ÄR PLATSEN TILL FÖR?

Förskolan 2-5 år

Grundskola & gymnasium

Allmänheten

Förskolebarnen ska tillsammans med pedagoger kunna använda platsen på ett fritt och tryggt sätt medan elever i grundskola och gymnasium ska ha möjlighet att på egen hand, eller i sällskap av pedagoger, nyttja Prostmyran som lärmiljö och rekreationsyta på ett naturnära vis under skoltid. Allmänheten utgörs av alla människor som på sin fritid eller under arbetsdagen har möjlighet att besöka Prostmyran. Precis som skolverksamheten ska allmänheten också välkomnas till platsen, både i lärandesyrte och för rekreation.

En ny entré från bostadsområdet i öster etableras i form av en lång slingrande trappa med vilplan och bänkar där besökaren kan stanna upp och få utsikt över Prostmyran.

Den södra delen av Prostmyran erbjuder lugna sittplatser på små bryggor vid vattnet.

